

Dudás Gabriella
Hetényiné Kulcsár Mária
Machánné Tatár Rita
Sós Mária

sokszínű

Matematika

5 gyakorló

1. kötet

kompetenciafejlesztő munkafüzet

Dudás Gabriella
Hetényiné Kulcsár Mária
Machánné Tatár Rita
Sós Mária

s o k s z í n ű
Matematika

5 gyakorló
*kompetenciafejlesztő
munkafüzet*
1. kötet

Kilencedik kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2019

Kedves Olvasóm!

Elgondolkoztál már azon, hogy mióta léteznek a számok? Kiszámolod előre a boltban, hogy körülbelül mennyit kell fizetned? Megnézed, hogy melyik terméket a leggazdaságosabb megvásárolni?

A matematika azon tudományok közé tartozik, melyet nap mint nap használsz, a megszerzett ismereteit a hétköznapi életben is alkalmazod.

Ezt a munkafüzetet azért készítettük, hogy fedezd fel ennek a tantárgynak a sokszínűségét, logikusan gondolkodj a világ jelenségeiről, kapcsolod össze a tudást a tapasztalattal. A feladatokat úgy állítottuk össze, hogy kedvet kapj a gondolkodás művészetének elsajátításához, játéknak érezd a tanulást, alkalmazhasd az alapismereteket, és vedd észre a továbblépés lehetőségét. A kiadványban található kutató feladatok és projektmunkák önálló tanulásra is ösztönöznek. A változatos példák, rejtvények, és köztük a pirossal jelölt, a többenél kicsit nehezebb feladatok megoldásának nemcsak az élményből szerzett tudás lesz a jutalma, hanem az eredményes munkával járó sikerélmény is.

Kedves Ötödikes! Reméljük, hogy rendelkezzel minden szükséges tudással, hogy sikered legyen a felsős matematikai ismeretek elsajátításában! Bizonyíthatod azzal, ha megoldod az alábbi feladatokat, és kiszínezed a helyes megoldásokat tartalmazó mezőket. Jó munkát kívánunk!

1. Keresd meg a 3850 összeg alakját!

2. Melyik számra gondoltam?

5 ezres + 8 tízes + 3 egyes

3. Az alábbi számok közül melyikre nem igaz, hogy az ezresek száma kettővel kisebb a tízesek számánál?

2540; 23 555; 23 545; 1535

4. Sári az összegyűjtött pénzéhez kapott a mamájától még 3100 Ft-ot, így ki tudta fizetni az 5200 Ft-os CD-t.

Legalább hány forintja volt Sárinak?

5. Számolj! Ügyelj a műveletek helyes sorrendjére!

$6800 + 2500 : 50 =$

6. Mennyi a 152 és 97 számok szorzata?

7. Peti nagymamája 4 hét alatt készült el egy hosszú kék-fehér sállal. Hány sort kötött, ha a sál 532 kék, és ennél 120-szal több fehér sorból áll?

8. Írd fel tört alakban! 2 ötöd:

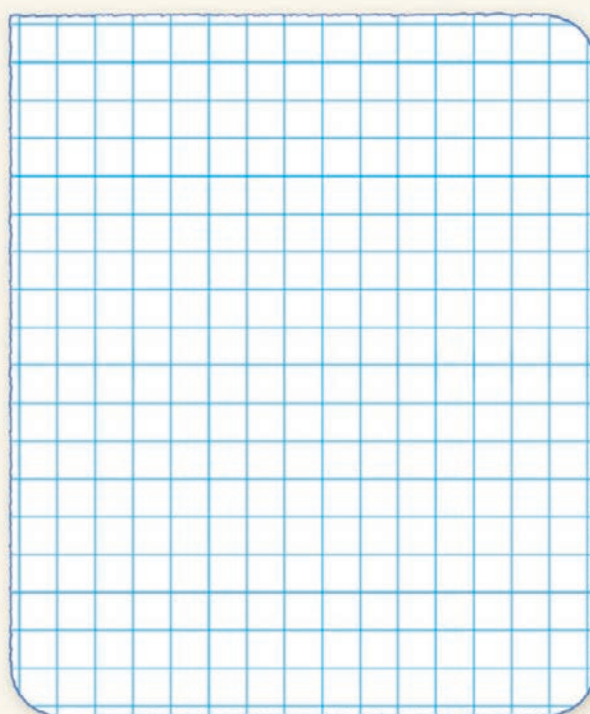
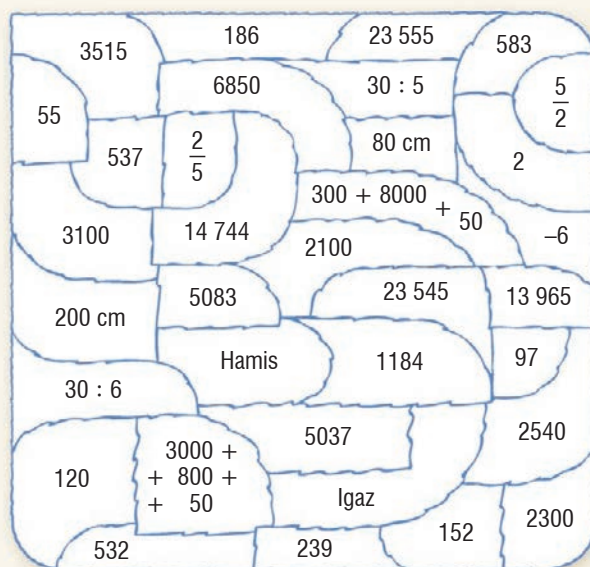
9. Váltsd át a mennyiséget! 5 kg 37 g = g

10. Igaz vagy hamis?

A téglalap minden szöge derékszög.

11. Számítsd ki egy négyzet területét, ha az oldala 20 cm hosszú!

12. Melyik a nagyobb: $30 : 6$ vagy $30 : 5$?

1-2. Halmazok, természetes számok

1 Meghívó

- a) Húzd alá a meghívó szövegében előforduló természetes számokat!
- b) Mennyi az irányítószáma Bulifalvának?
- c) Mire vonatkozik a meghívóban a 6-os számjegy?
.....
.....
- d) Melyik az a szám, amelyet betűvel írtak le?
.....
- e) Hány lapból áll egy csomag magyar kártya?
.....

Kedves Barátom!

Szeretettel meghívlak a 11. születésnapomra,
melyet 2011. 09. 25-én tartok,
15.00 órai kezdettel.

A játékos feladatokhoz kérek, hozz magaddal
1 csomag 32 lapos magyar kártyát
és 6 darab különböző színű ceruzát!

A szüleidet este 6 órára hívd!
Szólj nekik légy szíves, hogy legalább
30 percig maradjanak!

Cím: 8354 Bulifalva, Ezeregy utca 13.

2 Ez vagyok én!

- a) Írj magadról természetes számok segítségével!
.....-ben születtem, így most éves vagyok. Testmagasságom cm,
a mérleg kg-ot mutat, ha ráállok. hónapos koromban kezdtem el járni.
..... testvérem van. A családom főből áll.
Az iskolába óra perckor szoktam elindulni, kb. perc alatt érek be.
- b) Kérdezd meg ezeket az adatokat a barátodtól is!

3 Szép hazánk

- Nézz utána Magyarországnak alábbi adatainak!
- Területe: km²
- Lakossága: fő
- A megyék száma:
- A Kékes magassága: m
- A szomszédos országok száma:
- A Balaton területe: km²
- Nemzeti parkok száma:
- Az EU-hoz való csatlakozásunk éve:

4 Írd be a táblázatba a halmazok legkisebb és legnagyobb elemeit!

Halmaz	Legkisebb eleme	Legnagyobb eleme
15-nél kisebb természetes számok		
15-nél nagyobb természetes számok		
15-nél nem kisebb természetes számok		
15-nél kisebb és 5-nél nagyobb természetes számok		

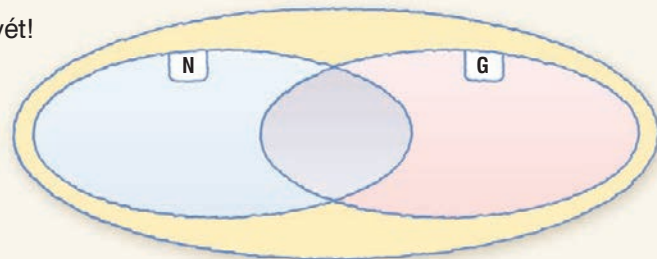
A tankönyvi tábló (első lecke) néhány adatát táblázatba kezdtük foglalni. Fejezd be a táblázat kitöltését, majd válaszolj a kérdésekre! Az utolsó két sort a rád és barátodra vonatkozó adatok alapján töltsd ki! Egészítsd ki más színű tollal az a)–g) kérdésekre adott válaszokat úgy, hogy rátok is igaz legyen!

	Életkor (év)	Angol	Német	Francia	Autó	Gyalog	Kerékpár	Busz	Úszás	Foci	Tenisz	Torna	Kosárlabda
Niki	11		X					X					X
Hunor													
Milán													
Szilvi													
Zita													

A táblázatban szereplő gyerekek közül

- a) angolul tanul és autóval jár iskolába:
- b) gyalog vagy busszal jár iskolába:
- c) angolt tanul és focizik:
- d) kosárlabdázik és nem tanul franciául:
- e) Keresd meg azt az adatot, ami igaz Hunorra és Milánra is!
- f) Fejezd be a mondatot! Hunor és Zita az, aki és
- g) Írd be a halmazábrába a megfelelő gyerekek nevét!
 $N = \{\text{németet tanul}\}; \quad G = \{\text{gyalog jár}\}$
- h) Írj két érvet a sportolás mellett!

.....

Egy kis történelem

Keress barlangrajzot a történelemtankönyvedben! Szerinted miket kellett egy ősembernek megszámolnia?

.....

Folytasd a rajzot!

Becsmpészünk a rajzba néhány oda nem illő elemet. Melyek ezek?

.....

20. Műveleti sorrend

1 Rejtvény

Tamás új telefont kapott. Az új számot rejtvényben adta meg barátainak. Keresd meg te is a rejtvény utolsó oszlopában elrejtett számot!

- a) $28 - (12 - 9) \cdot 2 + 1000$ →
- b) A 6 osztóinak száma. →
- c) Minden számnak többszöröse. →
- d) $340 - 2 \cdot 7 \cdot 10 + 5 \cdot 5$ →
- e) Minden számnak osztója. →
- f) Az ezzel a számmal való osztást nem értelmezzük. →
- g) $88 : (5 + 3) + 3 \cdot 3 - 1$ →

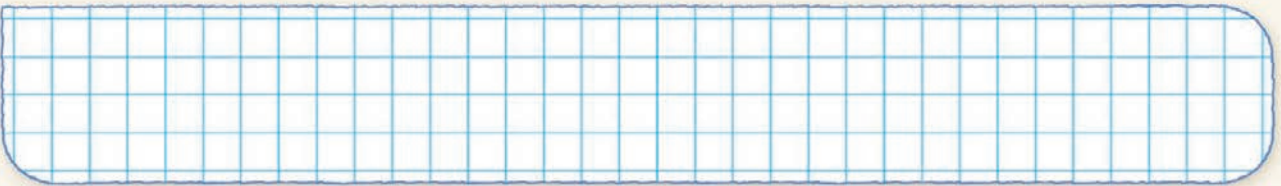

Tamás telefonszáma:

Készíts hasonló keresztrejtvényt, amelyben a rendőrség, a tűzoltók és a mentők telefonszámát adod meg!

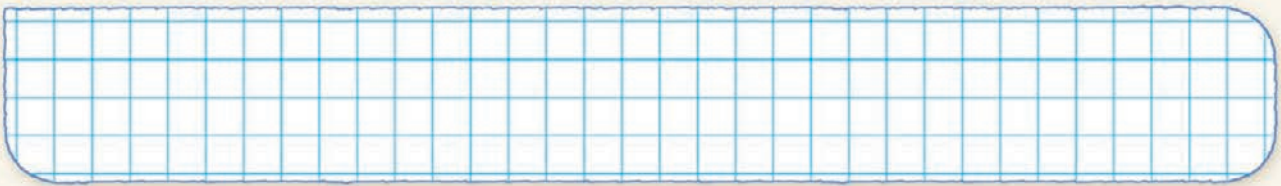
2 Végezd el a műveleteket a legegyszerűbben felcseréléssel és csoportosítással!

- a) $58 + 62 + 42 + 38 - 25 =$ b) $666 - 1\,000 + 334 + 2\,000 =$
- c) $4 \cdot 25 \cdot 5 \cdot 20 \cdot 3 =$ d) $5 \cdot 25 \cdot 35 \cdot 4 \cdot 40 =$
- e) $40 \cdot 9 \cdot 25 \cdot 2 \cdot 50 =$ f) $4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 5 \cdot 25 =$

3 Végezd el az alábbi műveleteket! Ügyelj a műveleti sorrendre!

- a) $90 + 75 : 5 =$ b) $36 : 9 + 9 \cdot 4 =$
- c) $12 \cdot (4 \cdot 25) =$ d) $350 : (35 : 7) =$
- e) $(448 + 612) - (348 + 612) =$ f) $(665 + 325) \cdot 5 =$
- g) $972 - (515 + 85) : 20 =$ h) $10\,000 - 8000 + (500 + 500) : 100 =$

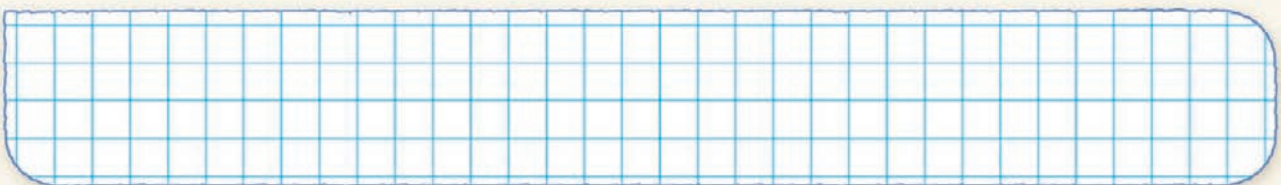

4 Számolj!

Melyik a műveletsorok helyes végeredménye? Írd be a négyzetekbe a megfelelő betűt!

A) 147; B) 57; C) 7; D) 121

$52 + 48 : 2 \cdot 3 - 39 : 13$ $(52 + 48) : 2 \cdot 3 - 39 : 13$ $52 + 48 : (2 \cdot 3) - 39 : 13$

Melyik számra gondoltam?

a) megszoroztam kettővel, majd a szorzatból elvettem 10-et, 62-t kaptam.

b) Hozzáadtam 10-et, majd az összeget megszoroztam kettővel, 62-t kaptam.

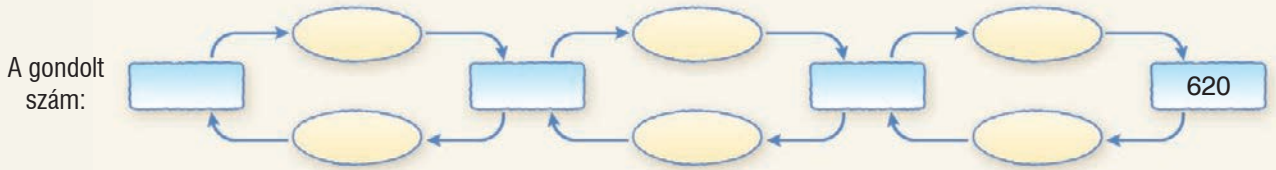

c) Elvettem belőle 10-et, a különbséget elosztottam kettővel, 62-t kaptam.

Egészítsd ki!

Gondoltam egy számot, megszoroztam tízzel, a szorzathoz hozzáadtam 250-et, majd az összeget elosztottam kettővel, így 620-at kaptam. Melyik számra gondoltam? Segít az ábra.

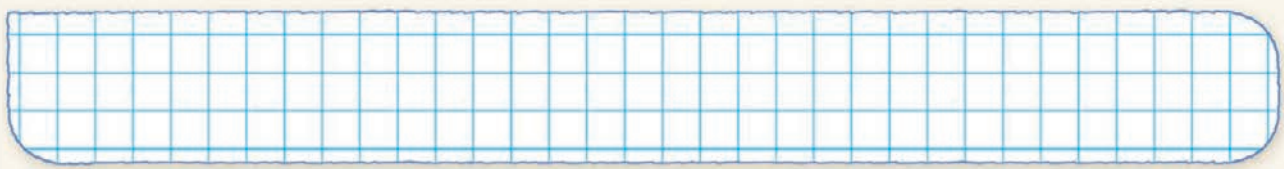
Keresd a párját!

A téglalapokban lévő műveletsorok eredményeit a felhőben rejtettük el. Melyik műveletsorhoz melyik szám tartozik?

$(5 + 4) \cdot 4 - 20 =$	Clouds containing the numbers: 16, 34, 110, 33, 7 560, 8 510.
$4 \cdot 5 - 3 \cdot 2 + 5 \cdot 4 =$	
$(15 - 5) \cdot 5 + 5 \cdot 12 =$	
$3 \cdot 2 \cdot 5 + 15 : 5 =$	
$(6 \cdot 7) \cdot (5 \cdot 4) \cdot (3 \cdot 3) =$	

Számolj ügyesen!

A március 15-i ünnepségre az ötödikesek dekorációt készítenek, amelyhez 5 m piros, 3 m zöld és 8 m fehér anyagot vettek. A piros és a zöld anyagnak 1350 Ft, a fehér anyagnak 1100 Ft volt métere. Vettek még 3 gombolyag cernát 300 Ft-ért. Mennyit fizettek összesen?

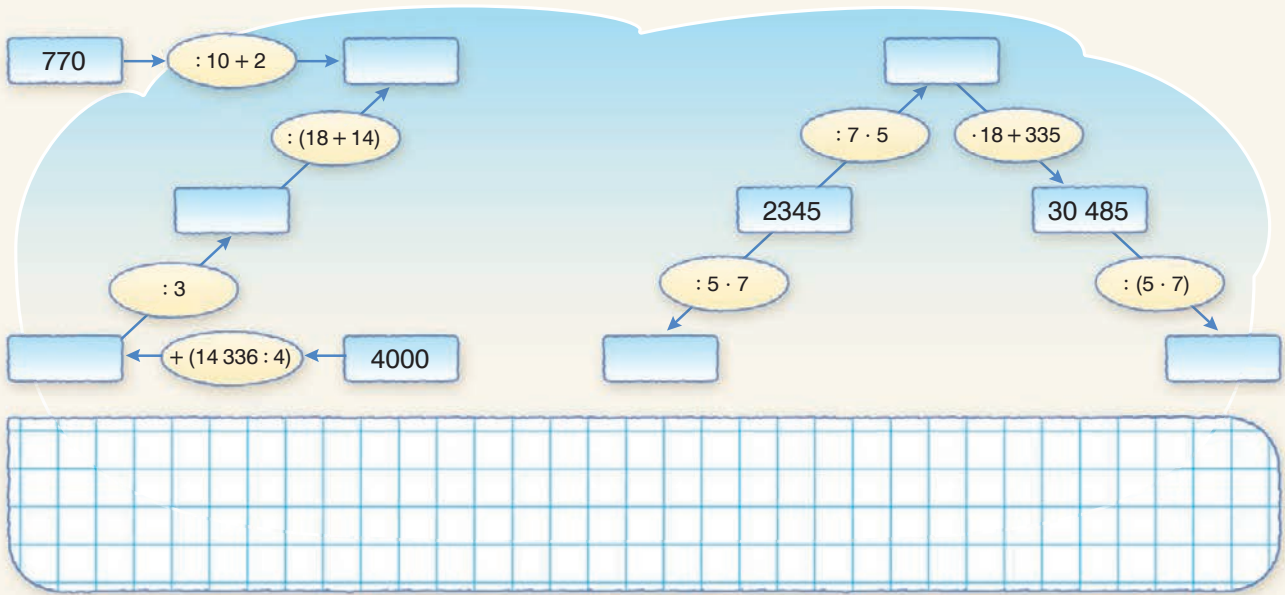

Töltsd ki a táblázatot!

Írd az alábbi táblázatba, mennyi lehet a és a értéke, ha igaz az alábbi összefüggés!
 $(\text{flower} + 2) \cdot (\text{tree} - 3) = 36$. A és értéke csak természetes szám lehet.
(Lehet, hogy a táblázatnak több oszlopa van, mint ahány jó megoldási lehetőség.)

	0				
	21				

10 Dolgozzatok közösen, pótoljátok a hiányzó számokat! Figyeljete a nyilak irányára!

11 Az utolsó számjegy

Az alábbi sorokban a téglalapok többjegyű számokat jelölnek. Minden sorban csak az egyik szám utolsó számjegye ismert, a másik szám utolsó számjegyét neked kell kitalálnod, és beírni a fehér mezőbe! Több megoldás is lehetséges.

A) $\square 8 - 4 = \square \square$ B) $\square \square \cdot 2 = \square 8$ C) $\square \square : 5 = \square 2$ D) $(\square \square \cdot 5) - 3 = \square 7$
 maradék: 3

A lehetséges számjegy(ek):

.....

12 Dolgozzatok csoportban!

Sportos Géza a feleségével és két gyermekével síelni készült. December 6-án, csütörtökön igen kedvező utazási ajánlatot talált a postaládájában.

a) Géza még aznap felhívta az utazási irodát. Megtudta, hogy a síelőket szállító busz december 18-án hajnali 5-kor indul, és mivel délre érkeznek a szállásukra, délután már síelhetnek is.

A hét melyik napján indul a sítúra?

c) Sportos Gézának eszébe jutott, hogy decemberben, az egyik vasárnap, rövid látogatásra vendégek érkeznek hozzájuk. Hányadikán érkehetnek a vendégek? A síelés miatt esetleg le kell-e mondaniuk a vendégséget?

.....

d) Számítsd ki, mennyibe kerül a Sportos család útja, ha az idősebb gyerek jövőre lesz 14 éves!

.....

e) Tölts ki Sportos Géza nevében egy pénzesutalványt, amelyen feladhatja a részvételi díjat! Géza címe: 9925 Lankásvár, Felvonó utca 7. (Az utalványt a postán beszerezheted.) Ügyelj a helyesírásra!

**Csúszós Hegyoldal Utazási Iroda
 9900 Kertesváros, Sísánc utca 48.**

**SÍELJEN
 A VADREGÉNYES TÁTRÁBAN!**

Indulás: december 18.

Visszaérkezés: december 22.

(4 éjszaka, 5 nap), félpanziós ellátás

Részvételi költség 1 főre:

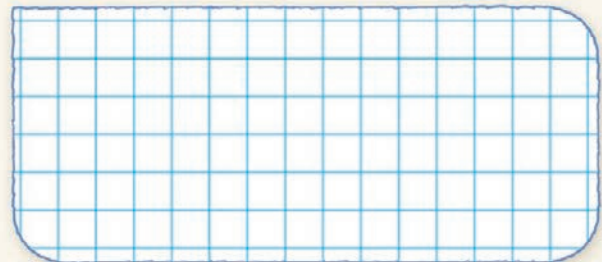
58 000 Ft, amelyből a 14 éven aluli gyerekek

9 400 Ft kedvezményben részesülnek.

(Síbérletet a helyszínen kell vásárolni.)

Kérésére részletes ismertetőt küldünk.

Tel.: 123-456-789

f) Mennyi egy felnőtt napi részvételi költsége?

.....

g) A felnőttek részvételi díjából a buszköltség 30 000 Ft, az étkezés 16 000 Ft. Mennyibe kerül a szállás egy felnőttnek egy éjszakára?

.....

.....

h) A buszköltség gyerekeknek ugyanannyi, mint a felnőtteknek. Hány forint gyerekenként a szállás és az étkezés költsége, ha az utazási iroda ugyanannyi kedvezményt ad mindkettőre?

.....

.....

i) A családnak a síeléshez jegyet vagy bérletet is kell váltania. Az árakat a táblázat tartalmazza euróban. Hogyan fizetnek legkevesebbet, ha tudják, hogy a hazaérkezés napján fél nap síelésre még lesz lehetőségük?

.....

.....

.....

j) Hány euróba kerülnek Sportoséknak a jegyek (bérletek) összesen? Hány forintba kerül ez, ha 1 €-ért a bankban 280 Ft-ot kell fizetni?

.....

.....

k) Ezrekre kerekítve hány forint a család összköltsége, ha költőpénzként még 30 000 Ft-ot akarnak átváltani euróra?

.....

.....

l) Elegendő-e 100 000 Ft-ot euróba váltaniuk, ha csak a részvételi díjat fizetik forintban?

.....

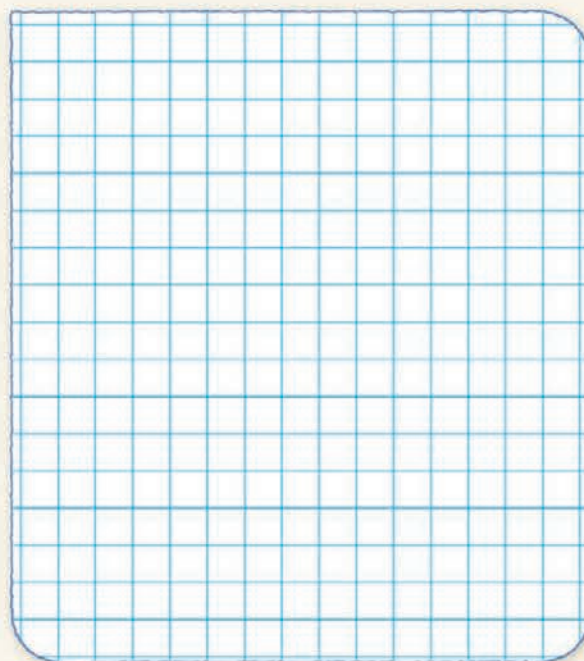
.....

m) Hány hónapig kell a családnak takarékoskodnia, ha a költségek fedezésére havonta 30 000 Ft-ot tudnak félretenni?

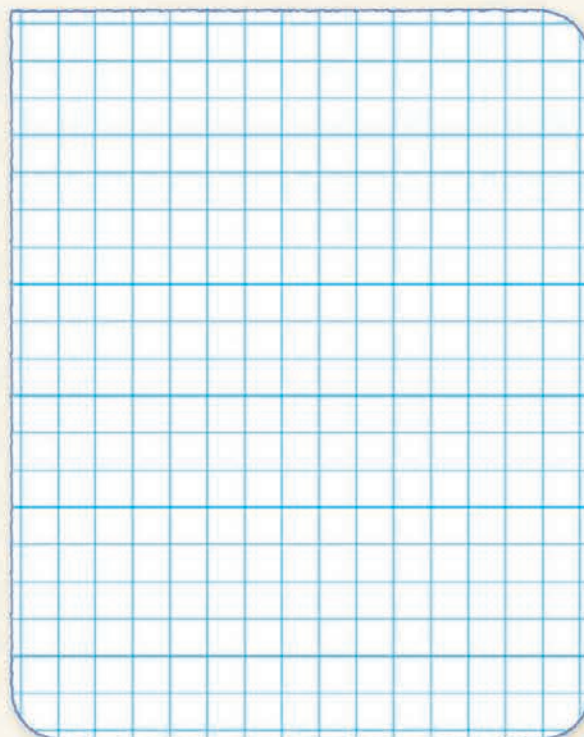
.....

n) Ha 50 000 Ft-ot tudnának havonta megtakarítani, akkor mennyi idő alatt gyűlne össze a síelés költsége?

.....

Jegyek	Felnőtt (euró)	Gyerek 14 éves korig (euró)
Félnapi	20	10
Napi	30	15
Hétféligi jegy	50	35
Bérletek		
3 napos bérlet	70	40
5 napos bérlet	100	70
Heti bérlet	125	

Tartalomjegyzék

1. A természetes számok

1–2. Halmazok, természetes számok	6
3. A tízes számrendszer	8
4. A kettes számrendszer (kiegészítő anyag)	11
5. A római számírás (kiegészítő anyag)	12
6. A számegyenes	13
7. A számok összehasonlítása	15
8. A számok kerekítése	17
9–10. A természetes számok összeadása, kivonása	19
11–14. A természetes számok szorzása	23
15–18. A természetes számok osztása	32
19. Osztó és többszörös	36
20. Műveleti sorrend	38

2. Geometriai alapismeretek

1–3. Ponthalmazok, egyenesek	42
4–6. Síkok, síkidomok	48
7. A testek	53

3. Mérés

1–3. A mérés mint összehasonlítás. Hosszúság, tömeg	54
4. A mértékegységek tízes rendszere	58
5. Az idő	59
6. Diagramok	62
7. Átlag	65
8. Valószínűségi játékok	68

4. Szögek

1. A szög fogalma, fajtái	70
2. Szögek mérése, rajzolása	72